

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมา วัด บ้าน หรือครอบครัว ถือเป็นสถาบันการศึกษาของคนในชุมชนที่ให้ความรู้เบื้องต้น ด้านอาชีพ วิชาการและการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ชุมชนเป็นเจ้าของการศึกษา เป็นผู้กำหนดเป้าหมาย จัดกระบวนการเรียนรู้และเนื้อหาทั้งหมดแก่บุตรหลานของตน (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2543, หน้า 262) การจัดการศึกษาในลักษณะนี้จึงมีรูปแบบที่หลากหลาย และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชน ความหลากหลายของรูปแบบการศึกษาที่เคยมีในชุมชน ได้สูญหายไปเมื่อรัฐเข้ามาควบคุมการศึกษาและนำเอาระบบการศึกษาของประเทศตะวันตกมาใช้ มีระบบโรงเรียนเพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการของรัฐ กำหนดนโยบายจากหน่วยงานส่วนกลาง ทำให้หลักสูตรที่นำมาใช้ห่างไกลจากชีวิตจริงของชุมชน ผู้เรียนรู้เรื่องไกลตัวมากกว่าจะรู้เรื่องตนเอง (อังคณา สมคะเนย์, 2535) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ระบบการศึกษาปัจจุบันได้ทำลายภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยสิ้นเชิง ให้ความสำคัญกับผู้ที่มีความรู้ความสามารถจากภายนอกมากกว่าชาวบ้านในชุมชน ทำให้ศักดิ์ศรีและความภูมิใจในตนเองของชาวบ้านลดลง มนุษย์เมื่อขาดความเชื่อมั่นในตนเองแล้ว ก็จะขาดศักยภาพที่จะพัฒนาความสามารถของตนเองด้วย (อภิรักษ์ พันธเสน, 2539, หน้า 22)

ในปี พ.ศ. 2533 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงหลักสูตร คือ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) โดยหลักสูตรที่ปรับปรุงขึ้นใหม่นี้ได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น กล่าวคือ โรงเรียนสามารถจัดรายวิชาเลือกเสรีให้นักเรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลายตามสภาพและทรัพยากรในท้องถิ่นนั้นๆ และสามารถนำผู้รู้ในท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนได้ (กรมวิชาการ, 2542, หน้า 1) แต่อย่างไรก็ตาม กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมวิชาการ (2544, หน้า 1) ได้ติดตามผลและดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนา ผลการศึกษา พบว่า หลักสูตรดังกล่าวมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมความรู้ได้ทันการณ์ เพราะการกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถสะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาไว้หลายมาตรา เช่น มาตรา 43

กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้ อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย วรรคสอง บัญญัติว่า การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, 2541, หน้า 11) บทบัญญัติดังกล่าว มีผลทำให้เกิดการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ขึ้น และนับเป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการปฏิรูปการศึกษาของชาติ

ดังบทบัญญัติในมาตรา 8(2) บัญญัติว่า การจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสังคม มาตรา 9(6) บัญญัติว่า การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น และมาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542, 2544, หน้า 14-45, 56-57) จะเห็นได้ว่าในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 นั้น มีประเด็นที่น่าจะทำการวิจัย ได้แก่ การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นการถ่ายทอดและประยุกต์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนรู้ ตลอดจนการใช้แหล่งวิทยาการท้องถิ่นเพื่อจัดการเรียนการสอน การวิจัยและพัฒนารูปแบบความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน (รัตนะ บัวสนธิ์, 2545, หน้า 3)

กระทรวงศึกษาธิการได้อาศัยอำนาจตามความในบทเฉพาะกาลมาตรา 74 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มีโครงสร้างยืดหยุ่น ให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปีหรือรายภาค ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น (กรมวิชาการ, 2544, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ที่ได้กล่าวถึงวิสัยทัศน์การพัฒนา

ประเทศ ที่ยึดหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางให้การพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี และความพอประมาณอย่างมีเหตุผล นำไปสู่สังคมที่มีคุณภาพทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สามารถพึ่งตนเอง อยู่ในสังคมแห่งภูมิปัญญา สามารถรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี (www.nesdb.go.th, 2 กรกฎาคม 2545) แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดค่านิยมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงนั้น สิ่งสำคัญยิ่งก็คือ การจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน(ชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์, 2545, หน้า 3) โดยการปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น จะต้องให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้า

มามีส่วนร่วม การศึกษาควรเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมให้มาก ในฐานะครูผู้สอนควรออกแบบเพื่อช่วยแก้ปัญหาที่ชุมชนนั้นเผชิญอยู่และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้นทั้งหมด ควรสร้างหลักสูตรที่น่าสนใจและสอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในการร่างรายละเอียดหลักสูตรนั้น ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้มาก ทั้งผู้ออกแบบหลักสูตรและผู้ที่จะได้ประโยชน์จากหลักสูตร (นิโคลัส เบนเนต อังใน บัวผัน ลัดติดา, 2540, หน้า 2) ในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้รู้จักท้องถิ่น เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง นั้น นอกจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่นแล้ว จะต้องนำเอาทรัพยากรท้องถิ่น ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วย (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 8, 2540, หน้า 8)

โรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลนาหนัง ในสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สภาพโรงเรียนอยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร มีหมู่บ้านในเขตบริการ 15 หมู่บ้าน ห่างจากตัวจังหวัดหนองคาย ประมาณ 60 กิโลเมตร นักเรียนร้อยละ 99 ถือศาสนาพุทธ ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา เมื่อสิ้นฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว บางส่วนอพยพไปขายแรงงานยังต่างถิ่น บางส่วนก็ทำอาชีพเสริม เช่น สานแข่งปลาทุ ทอเสื่อกก เป็นต้น เนื่องจากในตำบลนาหนังนั้นมีแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ ที่มีต้นกกขึ้นหนาแน่น เมื่อมีเวลาว่างชาวบ้านจึงนำต้นกกมาใช้ในการทอเสื่อกันเป็นส่วนมาก ซึ่งนอกจากจะผลิตไว้ใช้เองในครัวเรือนแล้ว ยังจำหน่ายเป็นรายได้เสริมและเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ส่วนใหญ่จะผลิตกันในกลุ่มผู้ใหญ่หรือแม่บ้านที่ว่างเว้นจากงานบ้าน ในส่วนของเด็กหรือลูกหลานนั้น จะได้รับการสืบสานต่อกันเป็นส่วนน้อย จึงทำให้ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษเริ่มลดลง เพราะเด็กเหล่านี้ไม่มีความรู้ความชำนาญและไม่ตระหนักถึงความสำคัญ ประกอบกับระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนยังมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นค่อนข้างน้อย นักเรียนจึงไม่นำความรู้ไปใช้เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว แม้ว่าในชุมชนจะมีทรัพยากรท้องถิ่นอย่างเพียงพอที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างคุ้มค่า และมีบุคลากรในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถที่จะช่วยถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ให้กับนักเรียนเป็นอย่างดี อันจะช่วยพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากการที่ผู้วิจัยได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการครูสอนในโรงเรียนดังกล่าว ได้สังเกตเห็นว่า โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี กล่าวคือ เมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือไปยังผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของทางโรงเรียน มักจะได้รับความ

ร่วมมือเป็นอย่างดี ในส่วนของโรงเรียนเองก็ได้ให้บริการแก่ชุมชนอยู่เสมอ อาทิเช่น การให้ใช้สถานที่ในการจัดทำกิจกรรมของชุมชน การนำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน หรือการให้บริการวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ของโรงเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้มีโครงการออกเยี่ยมบ้านของนักเรียนเป็นประจำทุกปี เพื่อพบปะ พูดคุย ซักถาม กับผู้ปกครองนักเรียน จึงมีความคุ้นเคยและเป็นกันเอง ทำให้ผู้วิจัยทราบสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ในเบื้องต้นพบว่า โรงเรียนและชุมชนมีความสนใจร่วมกันที่จะนำเรื่องการผลิตสื่อออกมาพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้สอนให้กับนักเรียน ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดว่าจะหากิจกรรมมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มต่างๆ และผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามาร่วมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตสื่อออกแล้ว ย่อมทำให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งแนวคิดดังกล่าว สอดคล้องกับหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีโอกาสร่วมกันวิเคราะห์ กำหนดปัญหา วางแผน นำแผนไปสู่การปฏิบัติ และร่วมกันประเมินผล ทำให้การปฏิบัติงานมีระบบและครบวงจร เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าการดำเนินการวิจัยจะสิ้นสุดแล้วก็ตาม (วิสุทธิศักดิ์ หวานพร้อม, 2543, หน้า 7) โดยบุคคลสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนเข้ากับการเรียนรู้ที่ดำรงอยู่กับชุมชน ไม่มีความแปลกแยกจากกันและกัน และยังสามารถส่งเสริมซึ่งกันและกันได้ (พจน์ เทียมศักดิ์, 2543, หน้า 15) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ศักยภาพที่มีอยู่ของชุมชนในการร่วมกันพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตสื่อออก เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การผลิตสื่อออก ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย โดยศึกษาผลการมีส่วนร่วมของชุมชนในแต่ละชั้น ดังนี้

- 1) ชั้นสำรวจความต้องการของชุมชน
- 2) ชั้นวางแผนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
- 3) ชั้นพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
- 4) ชั้นนำหลักสูตรท้องถิ่นไปทดลองใช้
- 5) ชั้นติดตามประเมินผลระหว่างปฏิบัติการ
- 6) ชั้นประเมินผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดกระบวนการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา อำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น(การผลิตเสื่อกก) ผู้นำชุมชนในเขตตำบลนาหนัง และศึกษานิเทศก์จังหวัดหนองคาย

2. ขอบเขตเนื้อหา

2.1 สภาพทั่วไปของชุมชนและโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา เช่น ศึกษาประวัติหมู่บ้าน สภาพความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษาและอื่นๆ เพื่อให้เข้าใจและได้ข้อมูลที่เป็นภาพรวมของชุมชน

2.2 ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ซึ่งมี 3 ระยะ คือ ระยะเริ่มการวิจัย ระยะระหว่างดำเนินการวิจัย และระยะสิ้นสุดการวิจัย

2.3 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ศึกษาตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน เน้นการประเมินผลตามสภาพจริงโดยใช้รูบริคส์

นิยามศัพท์เฉพาะ

กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วมที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ นักวิจัย ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน ผู้มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และศึกษานิเทศก์ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อย่างเป็นระบบและเป็นกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การสำรวจความต้องการของชุมชน การวางแผนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การนำหลักสูตรท้องถิ่นไปทดลองใช้ การติดตามประเมินผลระหว่างปฏิบัติการ และประเมินผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดกระบวนการวิจัย ตลอดจนช่วยหาวิธีในการปรับแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นตลอดกระบวนการวิจัย

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน ผู้มีความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น(การผลิตเลือก) ผู้นำชุมชนกลุ่มต่างๆ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ผู้นำกลุ่มสตรีประจำหมู่บ้าน ผู้นำกลุ่มเกษตรกร และชุมชนในตำบลนาหนึ่ง ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นตามกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การที่โรงเรียนและชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมกันจัดทำรายละเอียดเนื้อหาวิชา เรื่อง การผลิตเลือก ขึ้น โดยการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำสื่อการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับลักษณะสภาพของชุมชนและความต้องการของท้องถิ่น โดยศึกษาแนวทางจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

การผลิตเลือก หมายถึง การใช้ต้นกก ซึ่งมีทั้งกกกลม (ไหล) และกกสามเหลี่ยม(ฝื่อ) ที่ผ่านการตากแห้ง มาผลิตเลือกโดยวิธีการทอโดยมี โครงกึ่ง ฝีม เชือก ไม้ส่ง มีการใช้แรงงานคน ทอเลือกออกมาเป็นผืน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เมื่อสิ้นสุดกระบวนการวิจัยแล้ว ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้
2. ได้แนวทางในการนำหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชน
3. ชุมชนตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถนำกระบวนการวิจัยดังกล่าว ไปส่งเสริม พัฒนา แก้ไข ปัญหาในด้านอื่นๆ ของโรงเรียนและชุมชน
5. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ร่วมกันอนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้านให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน
6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของโรงเรียนและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง